

СЕКЦІЯ 2.
ВСЕСВІТНЯ КУЛЬТУРНА ТА ПРИРОДНА СПАДЩИНА
ЮНЕСКО ЯК ТУРИСТИЧНИЙ РЕСУРС:
ЗДОБУТКИ, ПРОБЛЕМИ, ШЛЯХИ ОПТИМІЗАЦІЇ

КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ COVID-19:
ВИКЛИКИ ТА НАСЛІДКИ

Підберезна Софія Володимирівна,
студентка 6 курсу спеціальності «Туризм»,
ПВНЗ «Київський університет культури», м. Київ, Україна,
e-mail: marryluie07@gmail.com

Антоненко Володимир Степанович,
д.з.н., професор,
завідувач кафедри готельно-ресторанного і туристичного бізнесу,
ПВНЗ «Київський університет культури», м.Київ, Україна,
e-mail: antvs@ukr.net

Пандемія COVID-19, поширюючись по планеті, викликала безпрецедентні заходи у відповідь. Соціальне дистанціювання, мораторій на скупчення людей, закриття кордонів зупинили значну частину економіки, в тому числі удар припав і на сферу культури, виставкову, розважальну і просвітницьку види діяльності. В рамках проведення карантинних заходів були закриті театри, арт-центри, клуби, кінотеатри, філармонії, музеї, художні галереї, освітні центри.

За даними ЮНЕСКО, вже на 15 квітня 2020 р. 89% країн повністю або частково обмежили доступ громадськості до об'єктів всесвітньої культурної спадщини. До 22 квітня 2020 р. 128 країн призупинили діяльність організацій, пов'язаних зі сферою культури. В першому півріччі 2020 р. велика кількість ключових подій в сфері культури було скасовано або змінено за форматом через ризики, пов'язані з COVID-19. У Нью-Йорку були заборонені всі культурні заходи за участю понад 500 осіб, в результаті чого Бродвей був закритий. Лондонські театри Вест Енду наслідували його приклад. Музей Метрополітен, Музей Уїтні, Музей Гуггенхайма, Музей сучасного мистецтва, Метрополітен-опера, Карнегі-хол і Нью-Йоркська філармонія оголосили про тимчасове закриття. Венеціанський карнавал, який мав тривати до 25 лютого 2020 р., був перерваний на три дні раніше, щоб зупинити поширення коронавірусу.

Поширення COVID-19 стало причиною закриття музеїв. У розпал пандемії Міжнародна рада музеїв наводила дані про закриття 95% музеїв по всьому світу. Згідно з попередніми даними Мережі європейських музейних організацій, великі музеї, а також ті, які розташовані в туристичних зонах, відвітували про падіння доходів на 75-80%, що еквівалентно сотням тисяч доларів США в тиждень. Багато невеликих музеїв, які практично повністю

залежать від продажу квитків, опинилися під загрозою повної втрати бюджету за період, коли вони змушені залишатися закритими. Американський альянс музеїв оцінював щоденні втрати музеїв США на суму мінімум 33 млн дол. США. Повідомлялося, що до 30% музеїв – особливо в невеликих або сільських районах – не зможуть відкритися, якщо їм не буде надано підтримку в умовах пандемії. ЮНЕСКО повідомляє, що навіть в разі відкриття музейних комплексів після завершення пандемії, очікується значне зниження потоку відвідувачів через зменшення міжнародного туризму і кількості екскурсій, в тому числі шкільних [1, 2].

Закриття музеїв через пандемію стало серйозним викликом з точки зору доступу до культурних цінностей з боку суспільства. Згідно з дослідженням ЮНЕСКО і Міжнародної ради музеїв, понад 10% музеїв можуть ніколи не відкритися знову після закінчення пандемії.

За оцінками ЮНЕСКО, деяким великим театрам, для забезпечення фінансової життєздатності необхідна заповнюваність на 80-90 %. Під час пандемії театри втратили до 75% від докризових доходів. Більш того, відзначається, що в майбутньому у театрів можуть виникнути різні складнощі з питань розсадження глядачів, ціноутворення і розкладу репертуару [2].

Пандемія COVID-19 виявила і посилила раніше існуючу проблему нестабільності у функціонуванні сфери культури. Заходи по ізоляції в усьому світі безпосередньо вплинули на весь ланцюжок створення результатів творчості: розробка, виробництво, поширення і забезпечення доступу. Для захисту та заохочення розмаїття форм культурного самовираження в період пандемії міжнародні організації, уряди, неурядові організації та приватний сектор достатньо швидко відреагували на виклики пандемії новими заходами підтримки сектора. Наслідки пандемії для культури будуть позначатися ще протягом тривалого часу після її закінчення і можуть зажадати додаткових фінансових вливань і організаційних заходів.

Екстремальна ситуація, викликана пандемією, нагадала про фундаментальну значимість творчості в житті суспільства. Збереження культури та культурної спадщини, як засобу неформальної взаємодії між людьми, вкрай важливо для їх психологічного комфорту.

Серед основних викликів пандемії у галузі культури можна відзначити фінансові втрати. Це багато в чому зумовило прагнення до якомога швидшого відновлення роботи установ мистецтва та проведення скасованих раніше подій, а також спонукало галузь до організації заходів з використанням цифрових майданчиків і застосування технологій віртуальної реальності.

Після пандемії очікують помітне зростання інтересу глядачів до офлайн культурних подій, незважаючи на те, що протестовані в період карантину онлайн-практики, що зарекомендували себе як безумовно успішні і з тематичної, і з комерційної точок зору, продовжать діяти і надалі, але не зможуть повністю замінити живе спілкування з публікою.

Міжнародні організації світового і регіонального рівня також розвивають свої ініціативи з підтримки галузі культури. ЮНЕСКО організувала всесвітній рух ResiliArt з метою об'єднання глобальних зусиль по підтримці митців і забезпечення загального доступу до культури в період пандемії. ЮНЕСКО привертає увагу до проблем установ документальної спадщини: архівів, бібліотек і музеїв. Вони відіграють ключову роль в документуванні розвитку ситуації з пандемією, що допоможе забезпечити підзвітність державного сектора в майбутньому.

Важливим напрямком діяльності державних відомств у сфері мистецтв в період пандемії стало забезпечення доступу до об'єктів культури в умовах «нової нормальності», що додало імпульс активному розвитку цифровізації даної сфери, формування та оновлення культурного онлайн-середовища. Музеї, галереї і бібліотеки створюють віртуальні тури і розширюють доступ до електронних версій книг. Театри та концертні зали організують прямі онлайн-трансляції виступів, а артисти виконують свої твори для шанувальників через соціальні мережі.

Найчастіше прогрес у впровадженні технологічних рішень для відновлення активності в сфері культури та збереження культурної спадщини спирався на тенденції попереднього розвитку, однак пандемія додала динаміки процесу їх впровадження і адаптації. Нові формати виявилися прийнятні як для глядачів, так і для організаторів і учасників заходів, надавши альтернативні канали професійної комунікації.

Список використаних джерел:

- 1. COVID-19 і музеї: економічний вплив, цифровізація, комунікація, безпека. URL: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/inshe/covid19-i-muzeyi-ekonomichniy-vpliv-cifrovizaciya-komunikaciya-bezpeka.html>.*
- 2. COVID-19: UNESCO and ICOM concerned about the situation faced by the world's museums. URL: <https://en.unesco.org/news/COVID-19-unesco-and-icom-concerned-about-situation-faced-worlds-museums>.*